

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران، میدان فاطمی، خیابان بهرام‌میسری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸

توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز • تلفن: ۶۶۲۸۷۳۴۴ • چاپ: صمیم

شترق

دوشنبه ۲۶ آذر ۱۴۰۳ • ۱۴ جمادی‌الثانی ۱۴۴۶ • ۱۶ دسامبر ۲۰۲۴ • سال بیست‌ویکم • شماره ۵۰۰۱• ۱۲ صفحه

اذان ظهر تهران ۱۲:۰۰ • اذان مغرب ۱۲:۰۳ • اذان صبح فردا ۵:۳۸ • طلوع آفتاب ۷:۰۸

خارجی‌خوانی

جهان نگران قهوه!؟

قیمت قهوه به دلیل نگرانی از مشکلات تولید و عرضه به بالاترین سطح در ۱۵ سال گذشته رسیده است و همچنان این نگرانی وجود دارد که قیمت آن افزایش یابد. قراردادهای آتی قهوه در نیویورک به دلیل نگرانی به بالاترین حد خود رسیده است. این افزایش قیمت نشان‌دهنده افزایش بیشتر هزینه‌های برشته‌کنندگان و مصرف‌کنندگان است.

عربیکا تا سه درصد افزایش قیمت داشته و قیمت قهوه در سال جاری به دلیل اختلال در عمده شرایط تولیدکنندگان کلیدی از برزیل تا ویتنام افزایش یافته است. نگرانی‌ها نسبت به کاهش عرضه از برزیل پس از یک خشک‌سالی طولانی که به درختان قهوه آسیب زده و می‌زند، افزایش یافته و ممکن است تولید فصل آینده را کاهش دهد.

تحلیلگران معتقدند پتانسیل برداشت در سال آینده مطمئناً تحت تأثیر دوره طولانی خشک‌سالی بوده است. قیمت‌ها در سال جاری ۶۴ درصد افزایش یافته است.

قهوه یک کالای لوکس؟

تابستان امسال تحلیلگران سی‌ان‌ان و بلومبرگ این ایده را مطرح کردند که «قهوه در حال تبدیل‌شدن به یک کالای لوکس است و گریزی از آن نیست». یکی از دلایل آنها تغییرات آب‌وهوایی است. سی‌ان‌ان گزارشی از ارتفاعات کوهستانی چیاپاس در جنوب مکزیک، تهیه کرده بود که در آنها حدود ۱۵۰ کشاورز قهوه در مزرعه‌ای کار می‌کردند.

آنها ساعت‌ها با دستان خود کار می‌کنند. تنها مانع بین بدن آنها و آفتاب تابستان، سایه برگ درختان بود. نایب‌رئیس تعاونی کشاورزان قهوه بین‌المللی، به سی‌ان‌ان گفت که فصل گرم و خشک طولانی‌تر از معمول شده است. او معتقد بود تغییرات آب‌وهوایی باز هم باعث آسیب‌دیدن محصولات زراعی به حالت عادی باشد.

این کشاورز که چهارمین نسل از قهوه‌کاران بود، گفت: «اگر آب‌وهوای مناسب نداشته باشیم، تولید مناسبی نخواهیم داشت و با بازده کم، بدیهی است که هزینه تولید افزایش می‌یابد. این افزایش هزینه‌های تولید می‌تواند به تورم قیمت قهوه منجر شود. دست‌انداران قهوه ممکن است مجبور شوند در آینده قیمت بیشتری بپردازند. قیمت‌ها ممکن است بالاتر بماند؛ زیرا عواملی مانند تغییرات آب‌وهوایی باعث کاهش عرضه جهانی قهوه می‌شود.»

دلایل دیگر: عاشقان قهوه اغلب می‌گویند وقتی برزیل عطسه می‌کند، بقیه جهان سرما می‌خورند. اشعار آنها به وضعیت برزیل به‌عنوان تولیدکننده شماره یک عربیکا، قهوه درجه‌یکی است که بیش از ۶۰ درصد کل تولید قهوه را دربر می‌گیرد. کاهش هوا در این منطقه در سال گذشته سبب شد تا میزان تولید عربیکا کاهش چشمگیری پیدا کند. البته خرده‌فروشان مدت‌هاست که این گرانی را تجربه کرده‌اند.

دلایل آن متعدد بوده است. از کاهش برداشت، جنگ در اوکراین، درگیری در دریای سرخ و مداخله دلالتان، توفانی برای صنعت قهوه ایجاد کرده است. از دیگر دلایل افزایش قیمت قهوه می‌تواند تحولات سیاسی در برخی از کشورهای تولیدکننده قهوه باشد؛ مانند جنگ داخلی در اتیوپی.

جایگزین

هنگامی که قهوه گران می‌شود، عاشقان به دنبال جایگزین هستند و روپوستا این جایگزین است. به‌طور خاص، وزارت کشاورزی ایالات متحده گزارش داد که ویتنام، بزرگ‌ترین تولیدکننده روپوستا، چندین سال است از آب‌وهوای نامطلوب رنج می‌برد و کاهش هفت‌درصدی صادرات رخ داده است و این انتظار وجود دارد که این شرایط آب‌وهوایی، «به دلیل تغییرات آب‌وهوایی» بیشتر شود.

«برنامه» یعنی سیستمی که معتقد باشد یک دولت یا یک کمیته می‌تواند همه امور، دستمزدها، نیازها و امکانات را از بالا تنظیم کرده و جامعه را با کنترل کامل به سوی رفاه و آسایش بربرد.

«بازار» یعنی آنکه همه چیز باید در رقابت آزاد با کمک عرضه و تقاضا تنظیم شود. برخی معتقدند بازار یعنی عرضه و تقاضا روحی متافیزیکی است در همه شئون و در تمام دوران‌های حال و آینده و علی‌رغم تمام پیشرفت‌های دیجیتال، تقدیر محتوم بشر است.

برخی معتقدان راسخ «برنامه» تلاش کردند کل اقتصاد دو امپراتوری عظیم تمدن بشری، شوروی و چین را با یک برنامه‌ریزی دولتی به سمت ایدئال ببرند. فاجعه‌ای به دنبال آمد که آشکارا نشانه شکست «مهندسی اجتماعی» بود.

در بخش‌هایی از دنیا، سیستم‌هایی هستند که کلا «برنامه» را نادیده گرفته و همه چیز را به عرضه و تقاضا سپرده‌اند. در برخی ایالات آمریکا، حتی حمایت دولتی از سالمندان و معلولان هم محلی از اعراب ندارد. یکی از بزرگ‌ترین کاهنان معبد بازار، دست در دست مهندس بزرگ، اخیراً زمامدار یک امپراتوری بزرگ شده‌اند. هوشمندی‌ای که ادعای این مهندس است، شاید تنها راه زحایی از حکومت ابدی سرمایه، عرضه و تقاضا ولو در آینده‌ای دور به شمار برود، اما حال او خود در بند سرمایه به سر می‌برد.

بنابراین زمامداری و سیاست چیزی نیست جز ترکیب این دو عامل بسته به شرایط هر کشور.

سیستم سلامت کشور ما به تنهایی یکی از بازرترین مصادق‌های افراط و تفریط در دیکتوموی بازار-برنامه است.

اقتصاد سلامت را نمی‌توان به نحوه «برنامه»‌ریزی از بالا برای گردش صحیح ولو عادلانه منابع، فارغ از قوانین پایه‌ای اقتصاد تقلیل

طبق تحلیل نقشه‌ها و مدل‌های هواشناسی، دمای هوا در مشهد یکشنبه و دوشنبه به منفی ۱۳ درجه خواهد رسید. بارش برف در ۱۰ ایستگاه از ۱۸ ایستگاه هواشناسی خراسان رضوی گزارش شده که شهرستان فریمان با ۱۲، کلات با ۱۰ و مشهد با هشت میلی‌متر بیشترین بارش‌ها را داشته‌اند. عکس: محسن بخشنده، ایرنا

instagram:sharghdaily1
twitter:sharghdaily
youtube:sharghdaily
Telegram:SharghDaily
aparat:tasvirshargh
www.sharghdaily.com

راه‌حلی برای عبور از بحران سیستم سلامت

بابک زمانی

نورولوژیست

داد. این کار اساسا غیرممکن است.

علم اقتصاد اساسا به معنای اقتصاد سرمایه‌داری است؛ یعنی مفهوم کالا و ارزش‌افزوده و مبادله و نظایر آن. عالم بزرگی که بسیاری از «برنامه»محوران در نهایت به او اقتدا می‌کنند، کتاب اصلی خود را به اکتشاف قوانین «سرمایه» اختصاص داد و هیچ چیز درباره برنامه نگفت. به تصور او، در جامعه سوسیالیستی کلا اقتصاد از میان می‌رود و همه چیز تبدیل به برنامه می‌شود. تنها یک نگاه اجمالی به سیستم به‌اصطلاح «اقتصاد سلامت» در کشور ما قضیه را روشن می‌کند. تصمیم‌گیران تعرفه‌های خدمات درمانی که بر تئوری‌ها و تئوریسین‌های برنامه‌محور تکیه دارند، نتوانستند دریابند که در غیاب بازار، حتی به شکل محدود، هیچ‌گاه قادر به تخمین هزینه‌های لازم برای سلامت نخواهند بود. هزینه‌هایی که تابع قوانین انکارنشدنی اقتصاد است. آنان دریافته‌ند که بخشی از ارزش یک کالا و خدمت، نه در جنبه‌های مادی و فیزیکی آن، بلکه در جنبه‌های روانی آن نهفته است. جنبه‌هایی که جز در «بازار» و در سیستم عرضه و تقاضا هیچ دسترسی‌ای به آنها وجود ندارد.

هیچ‌گاه قادر نشده‌ند ارتباط انکار «اقتصاد سلامت» را با کمبود عظیم منابع در سیستم سلامت کشور و به‌خصوص در وزارت بهداشت درک کنند.

نشانه‌خوانی

کمپین ۲ درجه کمتر

ناترازی گاز و کمک مردم

پویا نعمت‌اللهی

روزنامه‌نگار

منطقه تربت حیدریه و تربت جام شاهد چنین پدیده‌ای بودیم.

اکنون شرایط کشور در حوزه مصرف گاز از مرحله «ناترازی» عبور کرده و به قول مدیرعامل شرکت ملی گاز با «کمبود» مواجه هستیم. هیچ مقام دولتی و کارشناسی حق ندارد این پدیده «ناترازی» و «کمبود» را بی‌اهمیت انکار.

درحال‌حاضر همه پالایشگاه‌های گازی کشور همه ظرفیت‌شان را برای تولید پایدار گاز در روزهای سرد سال به کار گرفته‌اند و روزانه بیش از ۸۵۵ میلیون مترمکعب گاز به شبکه سراسری تحویل داده می‌شود. اما متأسفانه باز هم کمبود وجود دارد.

با وجود همه تبلیغات منفی و سوگیرانه، وظیفه مردم بسیار ساده است. مسئولان از آنها خواسته‌اند دمای مصرف در بخش خانگی و تجاری را «دو درجه» کمتر کنند.

شاید باورکردنی نباشد که اگر ما فقط یک درجه دمای محیط زندگی خود را کمتر کنیم، حدود ۲۵ میلیون مترمکعب گاز بیشتر در اختیار شرکت گاز قرار می‌گیرد.

با دو درجه کاهش، این میزان به حدود ۵۰ تا ۶۰ میلیون مترمکعب صرفه‌جویی در مصرف گاز منجر خواهد شد که به‌این‌ترتیب همگی از این سرمای جانکاه عبور خواهیم کرد.

شرکت گاز راهکار مشخصی را در مقاطعی که فشار گاز به‌شدت کاهش می‌یابد، پیشنهاد داده است.

یک متر

برف

سرپرست اداره کل اهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای کیلان اعلام کرد: «در مناطق کوهستانی استان از ارتفاع یک متر برف بر زمین نشسته است». با امداد شنبه بارش برف در کیلان آغاز شده و ادامه دارد. طبق گفته مسئولان، بیشترین بارش‌ها مربوط به محور سیاهکل – دیلمان با یک متر برف بوده است. مدارس و ادارات در این استان تعطیل است. همچنین نیاز فوری به تمام گروه‌های خونی در کیلان از مشکلاتی است که هم‌اکنون وجود دارد.

یادداشت

مسئولیت کیفری برای مخالفان رفع فیلترینگ؟

محمدهادی جعفرپور

وکیل‌دادگستری

پیرو انتشار اسامی اشخاص حقیقی مخالف فیلترینگ در شورای‌عالی فضای مجازی، مستند به اصول قانون اساسی و قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات که بهره‌مندی از امکانات فضای سایبری را یکی از مصادیق حقوق شهروندی می‌داند و در قانون شرح وظایف وزارت ارتباطات ایجاد مسیری آسان برای دسترسی شهروندان به اینترنت استاندارد تکلیف این ارگان دولتی

لحاظ شده، این پرسش به ذهن متبادر می‌شود که آیا مخالفان رفع فیلترینگ نسبت به عملکرد خویش واجد مسئولیت قضائی هستند یا خیر؟ اصل نهم قانون اساسی به عنوان یکی از اصول بنیادین قانون اساسی که ذیل عنوان اصول کلی جمهوری اسلامی ایران انشا شده، در مقام اهمیت احترام به آزادی‌های مشروع مردم مقرر می‌کند: هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور آزادی‌های مشروع را هرچند با وضع قانون سلب کند. در جایی که اهمیت آزادی‌های مشروع مردم به موجب این اصل بر استقلال و تمامیت ارضی کشور ارجح دانسته شده و نظر به اینکه در حکم حکومتی رهبر انقلاب برای تأسیس شورای‌عالی فضای مجازی چنین آمده است که مصوبات شورا دارای آثار قانونی است، این امر انتزاعی می‌شود که شورا و اعضای آن نمی‌توانند با انشای مصوبه‌ای ولو به اعتبار قانون، حقوق و آزادی‌های مشروع مردم

سلب و محدود کنند. در تأیید این استدلال مفاد ماده ۵۷۰ قانون مجازات اسلامی که مقرر می‌کند: حقوق از مقامات دولتی یا وابسته به دستگاه‌های حکومتی که برخلاف قانون آزادی شخصی اشخاص را سلب کند یا آنان را از حقوق مقرر در قانون اساسی محروم کند، مستحق کیفر حبس و محرومیت از مشاغل دولتی شناخته می‌شود و حکم تصریح‌شده در ماده دو قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات بر این امر که هر شخص ایرانی حق دسترسی به اطلاعات عمومی را دارد مبنای این امر است که دسترسی به فضای سایبر بدون هرگونه محدودیتی جزء حقوق اساسی ملت ایران بوده، هر رفتاری که مانع حق دسترسی به اطلاعات شود یا اعمال هرگونه سیاست‌گذاری که معیشت و حقوق اجتماعی و فرهنگی و سلامت جسمی روانی مردم را با آسیب مواجه کند ممنوع است. ضمانت اجرای این الزام قانونی در ماده ۲۲ به این نحو انشا شده است که ممانعت از دسترسی به اطلاعات، برخلاف مقررات این قانون یا هر فعل یا ترک فعلی که مانع انجام وظیفه مسئولین انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات یا وظیفه اطلاع‌رسانی مؤسسات عمومی برخلاف مقررات این قانون شود، جرم‌انگاری شده و کیفر آن جزای نقدی است. حال با توجه به آثار مخرب وضعیت اینترنت که روح و روان مردم ایران را دچار آسیب کرده، میلیاردها تومان پول این مردم صرف خرید بسته‌های بی‌کیفیت اینترنت و فیلترشکن می‌شود، مستند به ماده ۲۲ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات که مقرر می‌کند: ارتکاب عمدی اعمال زیر جرم می‌باشد و مرتکب به پرداخت جزای نقدی از ۶٫۶۰۰٫۰۰۰ تا ۸۲۵٫۰۰۰٫۰۰۰ خواهد شد:

وقتی گاز به درون لوله منزل ما می‌آید، فشار مشخصی دارد. اگر به هر دلیلی فشار گاز کمتر شود (مثلا مصارف بیش از حد گروه‌های قبلی مصرف‌کننده قبل از شهر یا منطقه محل زندگی ما) دراین‌صورت حتی با وجود فشار بسیار اندک، راهکار این است که وسایل گازسوز را قطع کرده و فقط مثلا به یک بخاری گازی اکتفا کنیم. این درواقع شکل اجرائی کمپین «هر خانه یک اتاق گرم» است. در این شرایط اساسا همواره گاز برای یک دستگاه موجود است و آن بخاری با فشار اندک نیز کار کرده و منزل با یک اتاق را گرم می‌کند. فرض کنیم هر بخاری گازی در هر ساعت یک مترمکعب گاز مصرف می‌کند (عدد تخمینی است). با احتساب دیگر دستگاه‌های گازسوز در آن منزل، حجم مصرف به چهار مترمکعب در ساعت می‌رسد. دراین‌صورت با کاهش فشار شبکه، هیچ‌کدام از این دستگاه‌های گازسوز کار نمی‌کنند، چراکه وسایل استاندارد گازی معمولا در صورت کاهش فشار، گاز ورودی به وسیله را قطع می‌کنند. اما اگر از بقیه وسایل گازسوز در آن زمان خاص صرف‌نظر کرده و آنها را خاموش کرده و فقط یک بخاری گازی را روشن نگه داریم، دراین‌صورت فشار شبکه تکافوی مصرف یک بخاری را دارد و می‌توان محیط را گرم نگه داشت. این روزها همه دولتمردان و شخصیت‌های کشور به کمپین «دو درجه کمتر» پیوسته‌اند.

می‌توان انتظار داشت که سلب‌ریتی‌های کشور نیز به طور خودجوش به این کمپین پیبوندند تا همگی از این مقطع عبور کنیم. کمبود گاز، شخصیت سیاسی و فرهنگی و منتقد و سلب‌ریتی و نظایر آن را نمی‌شناسد و همه را به یک نسبت گرفتار می‌کند. با انجام این وظیفه ساده (یعنی پیوستن به کمپین دو درجه کمتر) همبار دولت و کشورمان باشیم.

۱۵ میلیون دلار

شبکه خبری ای‌بی‌سی با پرداخت ۱۵ میلیون دلار به دونالد ترامپ، برای حل‌وفصل یک شکایت افترا موافقت کرده است. این شکایت بعد از آن مطرح شد که مجری سرشناس این شبکه به نادرستی ادعا کرد رئیس‌جمهور منتخب «از نظر حقوقی برای تجاوز مسئول شناخته شده است». این شبکه همچنین قبول کرده است در بیانیه‌ای «تاسف» خود را بیان کند. این شبکه همچنین با پرداخت یک میلیون دلار هزینه‌های حقوقی ترامپ موافقت کرده است.